

УДК 330.31

Н. В. Усата,к. е. н., старший науковий співробітник, провідний науковий співробітник
відділу організації менеджменту, публічного управління та адміністрування,

ННЦ "Інститут аграрної економіки"

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-3997-1579>

DOI: 10.32702/2306-6792.2023.14.54

ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО ЯК ОДИН ІЗ ДІЄВИХ МЕХАНІЗМІВ ВІДБУДОВИ ТА РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

N. Usata,

PhD in Economics, Senior Researcher, Leading Researcher of the Department of Organization Management,
Public Administration and Administration, National Scientific Centre "Institute of Agrarian Economics" NAAS

PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIP AS ONE OF THE EFFECTIVE MECHANISMS OF RESTORATION AND DEVELOPMENT OF RURAL AREAS

У статті визначено головні виклики, що стоять перед Україною під час війни та після її завершення, — це підтримка економіки та швидка відбудова зруйнованої інфраструктури і житла. Тому одним із векторів сучасної державної політики є збільшення обсягів інвестицій у відновлення інфраструктурних об'єктів для розвитку сільських територій. Оскільки можливості державного бюджету наразі є вкрай обмеженими, то особливої актуальності набуває пошук нових форм, механізмів та інструментів залучення фінансових ресурсів приватного бізнесу для відбудови сільських територій.

Метою даного дослідження є пошук механізмів і способів активізації державно-приватного партнерства (ДПП) у воєнний і повоєнний час для забезпечення відбудови та розвитку сільських територій України.

У статті узагальнено та проаналізовано кроки, які вживаються Урядом на шляху відновлення України, зокрема щодо нормативно-правового забезпечення та розроблення й реалізації плану відбудови інфраструктурних об'єктів, компенсації прямих і непрямих збитків нанесених аграрному сектору економіки внаслідок повномасштабної військової агресії зі сторони росії, а також щодо пошуку альтернативних джерел фінансування через механізм ДПП.

Результати дослідження свідчать про недостатнє використання в Україні потенціалу ДПП для нарощування інвестицій. За дванадцять років запровадження в Україні цього механізму він не набув значного поширення, у тому числі через зарегульованість і довготривалість процедур, пов'язаних із здійсненням ДПП.

Водночас дослідженням встановлено, що для держави ДПП є одним із перспективних і дієвих шляхів залучення приватних інвестицій у розвиток та відбудову зруйнованої інфраструктури сільських територій і житла. Для бізнесу ж таке партнерство є привабливим через можливість участі у проектах із стабільним попитом та гарантованим державним фінансуванням.

У статті запропоновано перелік пріоритетних напрямів здійснення ДПП для розвитку сільських територій. Автором обгрунтовано необхідність усунення перешкод законодавчого та економічного характеру для формування сприятливого бізнес-середовища. Ключовим завданням вдосконалення державно-приватного партнерства, у тому числі в аграрному секторі, є запровадження оптимізованих процедур, пов'язаних із здійсненням ДПП, для проектів з відбудови зруйнованих війною об'єктів інфраструктури та житла на сільських територіях, що дозволить скоротити час на їх підготовку і запуск.

У статі узагальнено основні шляхи активізації ДПП, як механізму залучення інвестицій у відбудову та розвиток сільських територій України.

The article defines the main challenges facing Ukraine during the war and after its end. These are the support of the economy and the rapid recovery of the destroyed infrastructure and housing. Therefore, one of the vectors of modern state policy is increasing of the amount of investments aimed at reconstruction of infrastructure facilities for the development of rural areas. Since the possibilities of the state budget are currently extremely limited, searching of new forms, mechanisms and tools for attracting financial resources of private business for the restoration of rural areas is gaining particular importance.

Finding mechanisms and ways for enhancing public-private partnership (PPP) in war and post-war times to ensure the restoration and development of rural areas of Ukraine is the purpose of this research.

The article summarizes and analyzes the steps taken by the Government on the way to recovery of Ukraine, in particular, regarding regulatory and legal support as well as the development and implementation of a plan for the reconstruction of infrastructure facilities, compensation of direct and indirect losses caused to the agricultural sector as a result of full-scale military aggression of the Russian Federation, and also regarding the search for alternative sources of financing through the PPP mechanism.

The results of the research indicate insufficient use of PPP potential in Ukraine for increasing investments. During the twelve years since the introduction of this mechanism in Ukraine, it hasn't gained significant popularity, in particular due to the over-regulation and long duration of the procedures related to the implementation of PPPs.

At the same time, the study found that PPP is one of the prospective and effective ways for the State to attract private investment which aimed at the development and reconstruction of the destroyed infrastructure of rural areas and housing. For business, such a partnership is attractive due to the possibility of participation in projects with stable demand and guaranteed state funding.

The article proposes a list of priority directions for the implementation of PPPs for the development of rural areas. The author proved the necessity to eliminate obstacles of a legislative and economic nature in order to create a favorable business environment. The key task of improving PPP, including in the agricultural sector, is to introduce optimized procedures related to the implementation of PPPs for projects to restore infrastructure and housing destroyed by the war in rural areas, which will reduce the time for their drafting and launch.

The article summarizes the main ways of enacting PPP as a mechanism to attract investments in the restoration and development of rural areas of Ukraine.

Ключові слова: держава, приватний партнер, державно-приватне партнерство, бізнес, сільські території, проекти ДПП, форми ДПП, інвестиційні ресурси, розвиток, угода.

Key words: State, private partner, public-private partnership (PPP), business, rural areas, PPP projects, forms of PPP, investment resources, development, agreement.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

В умовах повномасштабної війни Україна має оперативно реагувати на виклики сьогодення, зокрема на вирішення питань щодо відновлення і розвитку сільських територій у воєнний та післявоєнний період. Незаперечним та очевидним є факт, що різні територіальні громади, а отже і регіони, потребують неоднакових фінансових ресурсів на відновлення та відбудову. Пошук та реалізація гнучких суспільних механізмів управління, через поєднання ініціативи бізнесу з вагомістю держави, сприятиме вирішенню проблемних питань.

Необхідність відновлення постраждалих внаслідок військових дій виробничих та інфраструктурних об'єктів у сільській місцевості вимагає поєднати зусилля органів державної влади та місцевого самоврядування з ініціативою приватного бізнесу для спільного вирішення проблеми.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Вагомий внесок у розвиток теоретико-методологічних засад розвитку державно-приватного партнерства зробили провідні вітчизняні та закордонні вчені: Т. Брок [1], С. Осборн [2], Н. Ларок [3], П. Фалконер, К. Маклофлін [4], Нед Уайд [5], В. Онегіна, А. Батюк [6], І. Косач [7], А. Кредисов, А. Білоус [8], М. Воробйова [9], С. Нездоймінов [10], О. Радченко [11], В. Дергачова, К. Кузнєцова [12], В. Круглов [13], П. Юхименко [14], М. Губа [15] тощо.

Не зважаючи на значну кількість досліджень у цій сфері, залишаються не розкритими питання щодо основних напрямів активізації ДПП в розвитку сільських територій у воєнний та післявоєнний період та потребують поглибленого вивчення.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Метою проведеного дослідження є пошук основних напрямів активізації ДПП для розвитку та відновлення сільських територій України у воєнний та післявоєнний період.

Теоретичною та методологічною основою проведеного дослідження слугувало використання загальнонаукових і спеціальних методів. Зокрема, монографічний метод — при вивченні літературних джерел, законодавчих та інших підзаконних актів; метод аналізу та синтезу — для узагальнення вітчизняного досвіду використання ДПП для розвитку сільських територій та пошуку основних підходів до вирішення проблем розвитку ДПП; статистичний метод — при аналізі сучасного стану реалізації проектів ДПП в Україні; метод системного узагальнення — для розроблення пропозицій щодо активізації ДПП в умовах війни та післявоєнний період; абстрактно-логічний метод — формулювання висновків та теоретичні узагальнення тощо.

Інформаційною базою проведеного дослідження слугували законодавчі та підзаконні акти України, аналітичні та статистичні матеріали Міністерства економіки України, наукові праці зарубіжних і вітчизняних науковців та фахівців з питань розвитку ДПП, періодичні видання, ресурси мережі Internet тощо.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Розпочата росією повномасштабна війна з Україною завдала значних руйнувань та пошкоджень тисячам житлових будинків, інфраструктурних об'єктів, зокрема у сільській місцевості. Кількість пошкоджених та повністю зруйнованих об'єктів щоденно зростає, особливо, на територіях, де тривають активні бойові дії.

За оцінками Центру досліджень продовольства та землекористування при Київській школі Економіки (KSE Agrocenr) шкода заподіяна аграрному сектору становить близько 40,2 млрд дол. (станом на травень 2023 року), із них 8,7 млрд дол. прямих збитків та 31,5 млрд дол. непрямих втрат [16].

Перед органами державного управління та місцевого самоврядування стоїть важливе завдання щодо розроблення плану відбудови цих об'єктів та залучення інвестиційних ресурсів на ці цілі. Так, з метою подолання негативних наслідків спричинених війною, було створено консультативно-дорадчий орган — Національну раду з відновлення України від наслідків війни, що включає до свого складу експертів та

представників влади. Важливими завданнями цього органу є розроблення плану заходів із післявоєнного відновлення та розвитку України та напрацювання пропозицій щодо проведення необхідних реформ. Ключовими цілями проведення реформ мають бути відновлення економічної діяльності та створення сприятливих умов для стійкого економічного зростання, реконструкція знищених або пошкоджених інфраструктурних об'єктів та майна, зокрема, на сільських територіях, повернення населення, що проживало на цих територіях.

Залучення значних обсягів фінансових ресурсів, в т. ч. інвестицій міжнародних партнерів у підтримці України на шляху до стійкого відновлення, сприятиме досягненню поставлених цілей. Так, у 2022 році на Міжнародній конференції у м. Лугано (Швейцарія) українським урядом було представлено "План відновлення України", що передбачає реалізацію протягом десяти років 850 проектів загальною вартістю понад 750 млрд дол. Україна планує переважну частину коштів для відбудови отримати від реалізації конфіскованих російських активів. Також було названо і інші джерела інвестування, а саме: пільгові кредити від партнерів, міжнародних фінансових організацій, банків, грантову підтримку й індивідуальні внески тощо.

Оскільки можливості державного бюджету наразі є вкрай обмеженими, то до відбудови нашої країни уряд планує широке залучення приватного сектору: як вітчизняних, так і іноземних інвесторів. Особливої актуальності набуває пошук нових форм, механізмів та інструментів залучення фінансових ресурсів приватного бізнесу для відбудови сільських територій, але для цього уряд має розробити певні стимули залучення приватного бізнесу у відновлення української економіки, створити сприятливі умови та формати співпраці для інвестора [17; 18].

Одним із перспективних механізмів залучення довгострокових інвестицій для розвитку та відбудови сільських територій, що базується на глибокій взаємодії між державою та бізнесом є державно-приватне партнерство (ДПП), що здійснюється на договірних засадах для реалізації спільної мети об'єднаними ресурсами з метою отримання певних вигод для кожного учасника партнерства. Така співпраця сприяє можливості успішної реалізації масштабних інвестиційних проектів завдяки приватному капіталу та комерційній практиці, створенню умов для впровадження інновацій та використання новітніх технологій тощо.

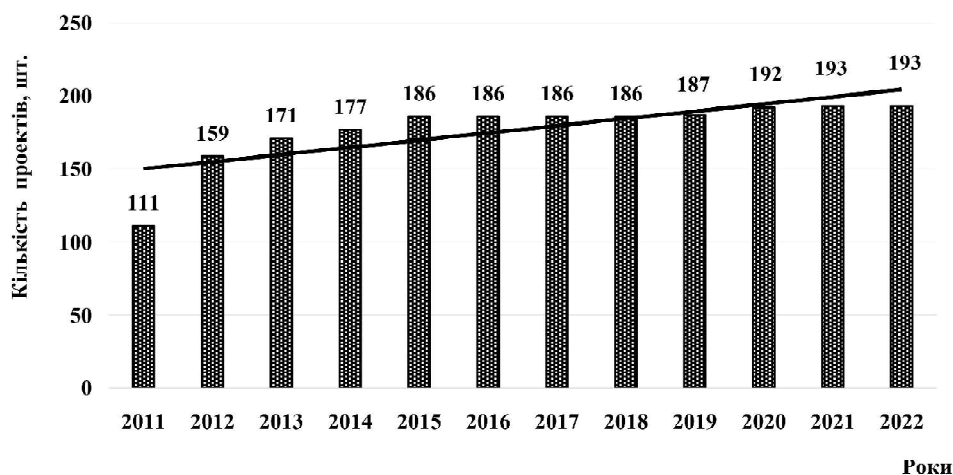

Рис. 1. Кількість укладених проектів ДПП в Україні протягом 2011–2022 р.р.

Джерело: за даними Міністерства економіки України [19].

Як показує вітчизняна практика та міжнародний досвід, використання ДПП як одного із інструментів інвестиційної підтримки, сприяє забезпеченню соціально-економічного розвитку сільських територій, підвищенню соціальних стандартів життя, створенню нових робочих місць у сільській місцевості, а також якості сервісного обслуговування місцевих жителів.

Для держави ДПП дає можливість залучити кошти приватного сектору у відбудову та розвиток пошкодженої та знищеної інфраструктури і житла на сільських територіях, використати управлінський досвід та новітні технології сучасного бізнесу. Важливо, щоб органи публічної влади (на різних рівнях управління) відігравали сприяючу роль, особливо на територіях зі слаборозвиненим або розпорошеним приватним сектором. Приватний партнер від такої співпраці отримує шанс на входження у сектори, в яких домінує держава та участі у проектах із стабільним або зростаючим попитом.

Як показують наші дослідження, перспективний потенціал ДПП в Україні не набув широкого використання. Незважаючи на прийняття базового закону (Закон "Про державно-приватне партнерство" № 2404-VI від 01.07.2010 р.) та низки нормативно-правових актів, що регулюють питання ДПП, практика показує його повільний розвиток, який характеризується мінімальною кількістю виконаних проектів та їх низькою ефективністю, в той час як міжнародна практика свідчить про поширення такої співпраці. З метою результативного використання ДПП для розвитку вітчизняної економіки слід активізувати інструменти ДПП та дотримуватись основних принципів такого партнерства.

Так, за даними Міністерства економіки в Україні в 2022 році на умовах ДПП було укладено 193 договори, з яких реалізувалося лише 18 договорів (з них 9 — договорів концесії, 5 — договорів про спільну діяльність, 4 — інші), 162 договори не реалізуються (116 — не виконується, 46 — розірвані/закінчився термін дії), 13 призупинені у зв'язку зі збройною агресією російської федерації (Рис.1). Отже, лише 18 проектів із 193 (або 9,3%) є успішними. А це означає, що більшість угод спіткала невдача через високі збитки та розірвання контрактів. Проблема полягає не в кількості укладених угод між державним та приватним учасниками, а в результативності та ефективності їх виконання [19].

Доречно відмітити, що у сільській місцевості впровадження державно-приватного партнерства передбачено "Концепцією розвитку сільських територій", схваленою розпорядженням КМУ від 23.09.2015 р. № 995-р. Серед заходів щодо удосконалення системи управління сільськими територіями передбачено:

- законодавче та нормативно-правове забезпечення розвитку сільських територій;
- посилення ролі територіальних громад сіл, селищ у плануванні та впровадженні заходів з розвитку сільських територій;
- сприяння розвитку державно-приватного партнерства для реалізації проектів розвитку сільських територій та залучення інвестицій;
- створення фонду розвитку сільських територій тощо [20].

Законом України "Про державно-приватне партнерство" закріплено основні сфери застосування ДПП, серед яких найбільш актуальними для сільських територій є такі:

- виробництво та впровадження енергозберігаючих технологій, будівництво та капі-

Рис. 2. Модель розвитку ДПП на місцевому рівні

Джерело: розроблено автором.

тальний ремонт житлових будинків, повністю чи частково зруйнованих унаслідок бойових дій на території проведення антитерористичної операції;

— будівництво та/або експлуатація доріг, мостів тощо;

— установлення модульних будинків та будівництво тимчасового житла для внутрішньо переміщених осіб тощо [21].

Ми вважаємо, що зазначений перелік слід доповнити ще одним, не менш важливим, напрямом: будівництво та капітальний ремонт житлових будинків і нежитлових приміщень, що були частково або повністю зруйновані внаслідок бойових дій (Рис. 2).

Серед переліку завдань, що поставлені перед агенціями регіонального розвитку, можна побачити низку заходів щодо посилення ДПП в регіонах, які затверджені Постановою КМУ "Деякі питання діяльності агенцій регіонального розвитку" від 21.10.2022 р. № 1203. Агенції відповідно до поставлених перед ними завдань мають:

— брати участь у розробленні та здійсненні заходів, спрямованих на підтримку запровадження механізму ДПП в регіоні, а також у поширенні успішного досвіду застосування механізму ДПП в регіоні;

— надавати консультаційну та інформаційну підтримку ініціаторам проектів на регіональному та місцевому рівнях під час підготовки ними пропозицій щодо здійснення ДПП;

— співпрацювати з установами та організаціями з питань підтримки розвитку підприємництва та запровадження ДПП;

— організовувати та проводити тренінги, навчальні та інші заходи для представників місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування з питань ДПП тощо [22].

Виконання, поставлених перед агенціями регіонального розвитку, завдань на належному рівні сприятиме використанню потенціалу ДПП у відновленні та розвитку сільських територій. Поряд із цим, для розвитку ДПП потрібно на державному рівні усунути ряд перешкод законодавчого та економічного характеру для формування сприятливого середовища ведення бізнесу.

Згідно чинного законодавства, процедура підготовки до реалізації проектів ДПП триває близько 1,5—2 роки, що суттєво ускладнює ситуацію з відбудовою та відновленням зруйнованих війною об'єктів. Оскільки, існуючий Закон "Про державно-приватне партнерство" не передбачає застосування його в умовах воєнного часу, тому потребує внесення відповідних змін, щоб бути максимально пристосованим до сучасних реалій.

Враховуючи необхідність вдосконалення механізму ДПП, до ВРУ у 2022 році було внесено проект закону "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення механізму залучення приватних інве-

стицій з використанням механізму державно-приватного партнерства для пришвидшення відновлення зруйнованих війною об'єктів та будівництва нових об'єктів, пов'язаних з післявоєнною перебудовою економіки України" (реєстр. № 7508) [23]. Цим законопроектом передбачається комплексне реформування системи ДПП та внесення концептуальних змін до ряду законодавчих актів, що регулюють діяльність у цій сфері, зокрема, законів України "Про державно-приватне партнерство" та "Про концесію". Головними питаннями реформи ДПП є оптимізація механізму через суттєве спрощення існуючої процедури підготовки інвестиційних проектів що сприятиме скороченню часу на підготовку та запуск проектів ДПП для швидкого відновлення зруйнованої війною інфраструктури та житла у сільській місцевості.

Запропонованим законопроектом планується введення умовної класифікації проектів ДПП ("звичайні", "проекти з відновлення" та "малі" проекти (вартістю до 5,4 млн євро)). Завдяки цьому, для "проектів на відновлення" та "малих" проектів, на відміну від "звичайних" проектів, буде застосовуватися спрощена процедура оформлення та впровадження [23; 24].

Вдосконалення процедур підготовки та запуску проектів ДПП сприятиме більшій доступності, швидкості та розширенню сфер застосування зазначеного механізму інвестиційного забезпечення, а отже його адаптації до умов воєнного/пovoєнного часу.

До того ж, восени 2022 року відбулася нарада щодо використання інструментів ДПП для відбудови України з місією ЄС, Світовим банком і іншими міжнародними партнерами. Основною метою цього заходу було обговорення питання щодо перспектив використання інструментів ДПП у відбудові нашої країни, а також розгляд уже згаданого вище законопроекту "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення механізму залучення приватних інвестицій з використанням механізму державно-приватного партнерства для пришвидшення відновлення зруйнованих війною об'єктів та будівництва нових об'єктів, пов'язаних з післявоєнною перебудовою економіки України" № 7508, метою якого є комплексне реформування системи ДПП. [18; 25].

В перспективі для спрощення механізмів та вдосконалення процедур ДПП передбачається вибір та затвердження проектів ДПП через електронну систему закупівель, що сприятиме

зменшенню корупційних проявів. Реформування системи ДПП, із врахуванням кращих світових практик, забезпечить формування сприятливих умов для розвитку інвестиційного середовища в умовах війни.

Питання розвитку партнерства в Україні набуває особливого значення в умовах війни, оскільки існує суттєва нестача бюджетних коштів, що унеможлиблює реалізацію масштабних інвестиційних проектів. Прийняття ефективних інноваційних управлінських рішень для розвитку сільських територій сприятиме їх швидкій відбудові та відродженню.

Тому постала необхідність у визначенні основних заходів та завдань, що сприятимуть розвитку та активізації ДПП, як одного із інструментів залучення інвестицій у відбудову сільських територій України, а саме:

- розроблення та впровадження заходів, спрямованих на підтримку механізму ДПП, а також поширення успішного досвіду його використання в регіоні;

- посилення роботи щодо популяризації механізму ДПП у регіонах та створення координаційних центрів з метою проведення моніторингу реалізації проектів ДПП;

- стимулювання залучення приватних інвестицій у розвиток сільських територій;

- формування бази даних проектів для потенційного залучення приватних інвесторів;

- організація та проведення тренінгів, навчальних та інших заходів для представників місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування з питань ДПП;

- надання консультаційної та інформаційної підтримки ініціаторам проектів на всіх рівнях під час підготовки ними пропозицій щодо здійснення ДПП тощо [22; 26].

Виконання вищезазначених заходів сприятиме розвитку та широкому використанню ДПП для вирішення питань відновлення зруйнованої інфраструктури та житла на селі, продовольчої та екологічної безпеки та відновлення економіки нашої країни, що є особливо актуальним в умовах війни.

ВИСНОВКИ З ПРОВЕДЕНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Отже, державно-приватне партнерство, поєднуючи переваги ініціативи і підприємливості приватних осіб та стабілізуючої ролі держави, виступає дієвим механізмом економічного та соціального розвитку на місцевому та державному рівні, роль якого є особливо актуальною в умовах війни та пovoєнного відновлення економіки України.

Необхідність відбудови житла та інфраструктурних об'єктів на сільських територіях вимагає від держави залучення інвестиційних ресурсів, в т.ч. шляхом активізації та належного використання механізму ДПП, спрощення існуючої процедури підготовки та запуску проєктів для приватного партнера.

Наявність чітко визначених завдань, усунення протиріччя інтересів та рівне представництво партнерів (запобігання дисбалансу сил) дозволяють ДПП якісніше працювати, в порівнянні з тими угодами, де проявляється слабкість цих компонентів.

Література:

1. Brock T. Public-Private Partnerships (PPPs): Definition, How They Work, and Examples. Investopedia. 2022. URL: <https://www.investopedia.com/terms/p/public-private-partnerships.asp>.

2. Osborne S. P. Public-Private Partnerships: Rethinking the Boundary between Public and Private Law. Routledge. London, 2000.

3. LaRocque N. Public-Private Partnerships in Basic Education: An International Review. CfBT Education Trust May 2008. URL: <http://www.cfbt-comi> (last accessed: 20.04.2023).

4. Falconer Peter K., Kathleen McLaughlin. Public-private Partnerships and the "New Labour" Government in Britain". In: Osborne, S.P. (Ed.), Public-Private Partnerships: Theory and Practice in an International Perspective. Routledge Advances in Management and Business Studies, 2000.

5. Нед Уайт. Можливості для ДПП у сільському господарстві в Україні. URL: <http://ppp-ukraine.org/wpcontent/uploads/2014/01/1.-Ned-White-Opportunities-for-Agr.-PPPs-in-Ukraine-ukr.pdf>.

6. Онегіна В.М., Батюк Л.А. Державно-приватне партнерство та розвиток сільських територій в Україні. Актуальні проблеми інноваційної економіки. 2017. № 2. С. 64—71.

7. Косач І. А. Концептуальні засади розробки стратегії розвитку державно-приватного партнерства в АПК України. Проблеми і перспективи економіки та управління. 2018. № 1 (13). С. 24—31. DOI: 10.25140/2411-5215-2018-11913)-24-31.

8. Кредісов А.І., Білоус А.О. Державно-приватне партнерство: світовий досвід та його використання в Україні. Економіка України. 2016. № 2. С. 4—15.

9. Воробйова М.О. Державно-приватне партнерство в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2016. Вип. 20.

Частина 1. URL: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_20/1/11.pdf.

10. Нездоймінов С. Державно-приватне партнерство в агротурекреаційній сфері регіону. Агросвіт. 2013. № 17. С. 17—22.

11. Радченко О.П. Проблеми та тенденції використання державно-приватного партнерства в АПК в умовах глобалізації. Приазовський економічний вісник. 2019. Вип. 6 (17). С. 53—56. DOI: <https://doi.org/10.32840/2522-4263/2019-6-10>.

12. Дергачова В.В., Кузнєцова К.О. Державно-приватне партнерство як інституціональний інструмент інвестування економіки країни. Бізнесінформ. 2018. № 1. С. 111—116.

13. Круглов В. В. Розвиток державно-приватного партнерства в Україні: механізми державного регулювання: монографія. Харків: Вид-во ХарПІ НАДУ Магістр, 2019. 252 с.

14. Юхименко П. І. та ін. за заг. ред. д.е.н., професора О.А. Шуст. Державно-підприємницьке партнерство в умовах формування інституціонального порядку децентралізації: монографія. Біла Церква, БНАУ, 2022. 464 с.

15. Губа М.І., Карташова О. Г. Розвиток сільських територій через публічно-приватне партнерство. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2019. № 4.

16. Українське сільське господарства зазнало \$40,2 мільярда збитків через війну — KSE. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3712702-ukrainske-silke-gospodarstva-zaznalo-402-milarda-zbitkiv-cerez-vijnu-kse.html> (дата звернення: 10.06.2023 р.).

17. Янченко Г. Реформа ДПП або як долучити бізнес до модернізації країни. URL: https://lb.ua/blog/halyna_yanchenko/522805-reforma_dpp_abo_yak_doluchiti_biznes.html.

18. Усата Н.В. Державно-приватне партнерство як ефективний механізм інвестиційного забезпечення відбудови та розвитку сільських територій. Збірник тез доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції "Капіталізація аграрних підприємств та їх інвестиційне забезпечення" з нагоди 85-ї річниці від дня народження доктора економічних наук, професора, член-кореспондента НААН Підлісцького Гліба Макаровича (1937—2013), 8 вересня 2022 р. Київ: НААН України, ННЦ "Інститут аграрної економіки", 2022. С. 362—365.

19. Стан здійснення ДПП в Україні. URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=9fc90c5e-2f7b-44b2-8bf1-1ffb7ee1be26&title=StanZdiisnenniaDppVUkraini> (дата звернення 20.06.2023 р.).

20. Концепція розвитку сільських територій: Розпорядження КМУ від 23 вересня 2015 р.

№ 995-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995-2015-%D1%80#Text>.

21. Про державно-приватне партнерство: Закон України від 01 лип. 2010 р. № 2404-VI. *Голос України*. 2010. № 140. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2404-17>.

22. Деякі питання діяльності агенцій регіонального розвитку: Постанова КМУ від 21 жовт. 2022 р. № 1203. URL: <https://www.kmu.gov.ua/pras/deiaki-pytannia-diialnosti-ahentsii-reh-1203>.

23. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення механізму залучення приватних інвестицій з використанням механізму державно-приватного партнерства для пришвидшення відновлення зруйнованих війною об'єктів та будівництва нових об'єктів, пов'язаних з післявоєнною перебудовою економіки України: Законопроект від 01.07.2022 р. № 7508. База даних "Законодавство України" / ВР України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=74468 (дата звернення: 29.05.2023).

24. Підгайний А. Краще разом: як війна змінює правила державно-приватного партнерства. URL: <https://mind.ua/openmind/20244236-krashche-razom-yak-vijna-zminyue-pravila-derzhavno-privatnogo-partnerstva>.

25. Саме державно-приватне партнерство може стати драйвером залучення коштів в Україну — вважають у Комітеті з питань економічного розвитку. URL: https://www.rada.gov.ua/news/news_kom/230376.html (дата звернення: 25.05.2023 р.).

26. Усата Н.В. Основні шляхи активізації державно-приватного партнерства в аграрній сфері// Продовольча та екологічна безпека в умовах війни та повоєнної відбудови: виклики для України та світу: мат. Міжн. наук.-практ. конф., секція 1: Біоекономіка і соціальні виклики у формуванні продовольчої безпеки та якості життя (м. Київ, 25 трав. 2023 р.). Київ, 2023. С. 343—345.

References:

1. Investopedia (2022), "Public-Private Partnerships (PPPs): Definition, How They Work, and Examples", available at: <https://www.investopedia.com/terms/p/public-private-partnerships.asp> (Accessed 10 May 2023).

2. Osborne, S.P. (2000). *Public-Private Partnerships: Rethinking the Boundary between Public and Private Law*, Routledge, London, UK.

3. LaRocque, N. (2008). *Public-Private Partnerships in Basic Education: An International Review*, CfBT Education Trust, London, UK.

4. Falconer, P. and McLaughlin, K. (2000), *Public-private Partnerships and the "New Labour" Government in Britain.*, Osborne, London, UK.

5. Wpcontent (2014), "Possibilities for public-private partnership in agriculture in Ukraine", available at: <http://ppp-ukraine.org/wpcontent/uploads/2014/01/1.-Ned-White-Opportunities-for-Agr.-PPPs-in-Ukraineukr.pdf>, (Accessed 5 June 2023).

6. Onehina, V.M. and Batiuk, L.A. (2017), "Public-private partnership and development of rural areas of Ukraine", *Aktualni problemy innovatsiinoi ekonomiky*, vol. 2, pp. 64—71.

7. Kosach, I.A. (2018), "Conceptual bases of elaboration of the strategy of development of public-private partnership in agrarian and industrial complex of Ukraine", *Problemy i perspektyvy ekonomiky ta upravlinnia*, vol.1 (13), pp. 24—31.

8. Kredisov, A.I. and Bilous, A.O. (2016), "Public-private partnership: world experience and its use in Ukraine", *Ekonomika Ukrainy*, vol. 2, pp. 4—15.

9. Vorobiova, M.O. (2016), "Public-private partnership in Ukraine: current state and prospects of development", *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu*, vol. 20 (part 1), pp. 145—153.

10. Nezdoiminov, S. (2013), "Public-private partnership in the agro-recreational sphere of the region", *Ahrosvit*, vol. 17, pp. 17—22.

11. Radchenko, O.P. (2019), "Problems and trends in the use of public-private partnership in agriculture in the conditions of globalization", *Pryazovskyi ekonomichnyi visnyk*, vol. 6 (17), pp. 53—56.

12. Derhachova, V.V. and Kuznietsova, K.O. (2018), "Public-private partnership as institutional tool for investing in the country's economy", *Biznesinform*, vol. 1, pp. 111—116.

13. Kruhlov, V. V. (2019), *Rozvytok derzhavno-pryvatnogo partnerstva v Ukrayini: mekhanizmy derzhavnoho rehulyuvannya* [Development of public-private partnership in Ukraine: mechanisms of state regulation], Vyd-vo KharRI NADU Mahistr, Kharkiv, Ukraine.

14. Yukhymenko, P. I. and etc. (2022), *Derzhavno-pidpryyemnytske partnerstvo v umovakh formuvannya instytutsionalnoho poriadku detsentralizatsiyi* [State-business partnership in the conditions of formation of the institutional order of decentralization], BNAU, Bila Tserkva, Ukraine.

15. Huba, M.I., and Kartashova, O. G (2019), "Development of rural areas through public-private partnership", *Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok*, vol. 4.

16. Ukrinform (2023), "Ukrainian agriculture suffered \$40.2 billion in losses due to the war — KSE", available at: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3712702-ukrainske-silskogospodarstva-zaznalo-402-milarda-zbitkiv-cerez-vijnu-kse.html> (Accessed 10 June 2023).

17. LB.ua (2022), "PPP reform or how to involve business in the modernization of the country", available at: https://lb.ua/blog/halyna_yanchenko/522805_reforma_dpp_abo_yak_doluchiti_biznes.html (Accessed 5 June 2023).

18. Usata N.V. (2022), "Public-private partnership as an effective mechanism for investment support for the reconstruction and development of rural areas". Zbirnyk tez dopovidei Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii z nahody 85-yi richnytsi vid dnia narodzhennia doktora ekonomichnykh nauk, profesora, chlenkorespondenta NAAN Pidlisetskoho Hliba Makarovycha (1937—2013). Kapitalizatsiia ahrarnykh pidpriemstv ta yikh investytsiine zabezpechennia [A collection of theses of reports of the All-Ukrainian Scientific and Practical Conference "on the occasion of the 85th anniversary of the birthday of the Doctor of Economic Sciences, Professor, Corresponding Member of the National Academy of Sciences of Pidlisetsky Hleb Makarovych (1937—2013). Capitalization of agricultural enterprises and their investment support], Kyiv, Ukraine, pp. 362—365.

19. The official site of Ministry of Economy of Ukraine (2023), "State of accomplishment of PPP in Ukraine", available at: <http://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=9fc90c5e-2f7b-44b2-8bf1-1ffb7ee1be26&title=Stan-ZdiisnenniaDppVUkraini> (Accessed 20 June 2023).

20. Cabinet of Ministers of Ukraine (2015), Decree "The concept of development of rural", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995-2015-%D1%80#Text> (Accessed 3 June 2023).

21. The Verkhovna Rada of Ukraine (2010), The Law of Ukraine "On derzhavno-pryvatne partnerstvo", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2404-17#Text> (Accessed 23 June 2023).

22. Cabinet of Ministers of Ukraine (2022), Resolution "Some issues of the activities of regional development agencies", available at: <https://www.kmu.gov.ua/npas/deiaki-pytannia-diialnosti-ahentsii-reh-1203> (Accessed 27 May 2023).

23. The Verkhovna Rada of Ukraine (2022), Draft law "On the introduction of changes to some legislative acts of Ukraine regarding the improvement of the mechanism of attracting private investments using the mechanism of public-private partnership to speed up the restoration of objects

destroyed by the war and the construction of new objects related to the post-war reconstruction of the economy of Ukraine", available at: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=74468 (Accessed 29 May 2023).

24. The special project Analysis of legislative initiatives (2022) "Better Together: How War Changes the Rules of Public-Private Partnerships", available at: <https://mind.ua/openmind/2024423-6-krashche-razom-yak-vijna-zminyue-praviladerzhavno-privatnogo-partnerstva> (Accessed 22 May 2023).

25. The official site of Verkhovna Rada of Ukraine (2022), "It is the public-private partnership that can become the driver of attracting funds to Ukraine — the Committee on Economic Development believes", available at: https://www.rada.gov.ua/news/news_kom/230376.html (Accessed 25 May 2023).

26. Usata N.V. (2023), "The main ways of activating the public-private sector partnerships in the agricultural sector", Materialy Mizhn. nauk.-prakt. konf., seksiia 1: Bioekonomika i sotsialni vykylyky u formuvanni prodovolchoi bezpeky ta yakosti zhyttia, Prodovolcha ta ekolohichna bezpeka v umovakh viiny ta povoiennoi vidbudovy: vykylyky dlia Ukrainy ta svitu [Mat. International science and practice conference, section 1: Bioeconomy and social challenges in the formation of food security and quality of life. Food and environmental security in the conditions of war and post-war reconstruction: challenges for Ukraine and the world], Kyiv, Ukraine, pp. 343—345.

Стаття надійшла до редакції 10.07.2023 р.

<https://nayka.com.ua>

Електронне фахове видання

**ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ
УДОСКОНАЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК**

Виходить 12 разів на рік

включено до переліку наукових фахових видань України
з питань **ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ**
(Категорія «Б»)

Наказ Міністерства освіти і науки України
від 28.12.2019 №1643

Спеціальність 281

e-mail: economy_2008@ukr.net

 viber: +38 050 3820663